

КАПІЛЯРІОЗ У СКЛАДІ МІКСТІНВАЗІЙ КУРЕЙ В УМОВАХ ПТАХОГОСПОДАРСТВ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

В. О. Євстаф'єва, доктор ветеринарних наук, доцент

І. В. Натягла, аспірант

Полтавська державна аграрна академія

У статті представлені результати досліджень щодо поширення капіляріозу курей у складі мікстинвазій в умовах птахогосподарств Полтавської області. Встановлено, що екстенсивність капіляріозної інвазії становила 57,8 % при інтенсивності від 1 до 23 екземплярів яєць в 1 г фекалій. Разом з тим, капіляріоз реєстрували переважно у складі нематодозно-протозойних асоціацій, компонентами яких були збудники аскаридіозу, гетеракозу, трихостронгільозу, сингамозу та еймеріозу.

Кури, капіляріоз, екстенсивність та інтенсивність інвазії, мікст інвазії.

За останні роки, у галузі птахівництва в Україні відбулися значні організаційні зміни, а саме: відроджено промислове птахівництво, розвиваються спеціалізовані, фермерські та одноосібні сільські господарства. Використання сучасної технології утримання птиці передбачає значне скупчення поголів'я на обмежених площах і створює сприятливі умови для розвитку паразитарних захворювань.

Інвазійні хвороби птиці займають значну частку серед захворювань заразної й незаразної етіології й завдають великих збитків птахівництву. Гельмінтози зумовлюють затримку в рості й розвитку молодняка птиці, що обумовлює зниження її продуктивності та погіршення якості продукції птахівництва. Нерідко гельмінтози є причиною загибелі птиці [1].

Збудники інвазійних хвороб, локалізуючись в організмі птиці, здійснюють на нього механічний, алергічний, токсичний, трофічний та інокуляторний вплив [6].

Про значне поширення еймеріозів та нематодозів птахів у господарствах західної України повідомляють М. В. Глечик та В. В. Стибель. У приватних господарствах Івано-Франківщини автори реєстрували значну ураженість птиці нематодами *Ascaridiagalli*, *Heterakisgallinarum* та найпростішими роду *Eimeria* [2].

За літературними даними, в Степовій зоні України частіше циркулюють аскаридії, капілярії, гетеракіси, трихостронгілюси й райєтини. Зі збудників еймеріозів у курей зареєстровано чотири види: *Eimeriatenella*, *E. acervulina*, *E. maxima* та *E. necatrix* [4, 5].

Епізоотологічна ситуація щодо капіляріозу курей в умовах господарств Полтавської області є недостатньо вивченою. Тому, **метою досліджень** було вивчення капіляріозу в складі мікст інвазій курей в умовах птахогосподарств Полтавської області.

Матеріали і методи дослідження. Дослідження проводилися упродовж весняно-літнього періоду 2014 року на базі наукової лабораторії кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи Полтавської державної аграрної академії. Базою для проведення експериментальних досліджень були птахогосподарства Карлівського та Машівського районів Полтавської області з утриманням птиці на підлозі.

В обстежуваних птахогосподарствах роботу проводили за наступною схемою: з пташників, де утримували птицю різних вікових груп, відбирали проби посліду, не менше 25 проб по 10 г кожна. Проби відбирали з підлоги. Кожну пробу упаковували в папір або целофановий пакетик і, в той же день, направляли для досліджень до лабораторії паразитології Полтавської державної аграрної академії. Дослідження проводили методом флотації за В. Н. Трачем. За даним методом для флотації використовували розчин аміачної селітри. Видову належність виявлених яєць гельмінтів визначали на підставі морфологічних (колір, форма, розмір, кількість оболонок, наявність кришечок на полюсах) і біологічних (ступінь розвитку зародка) ознак [3, 7].

Основними показниками ступеню ураженості курей гельмінтами та найпростішими організмами були екстенсивність та інтенсивність інвазії. Проведено 161 копроскопічне дослідження на наявність яєць і личинок гельмінтів та ооцист найпростіших.

Результати досліджень. За результатами досліджень встановлено, що капіляріоз є поширеною інвазією серед курей в господарствах Полтавської області. Середня EI становила 57,8 %, при інтенсивності інвазії від 1 до 23 ЯГФ (табл. 1).

1. Інвазованість курей збудниками ендопаразитозів в умовах господарств Полтавської області

Види інвазій	Досліджено, голів	Інвазовано, голів	EI, %	II (min-max), екз. яєць у1 г фек. (ЯГФ)
Капіляріозна моноінвазія		3	1,9	4–23
Капіляріоз у складі мікстінвазій	161	90	55,9	1–16
Всього		93	57,8	1–23

Як видно з рис. 1 капіляріозну моноінвазію реєстрували рідше (EI=1,9 %), ніж у складі мікст інвазій (EI=55,9 %). Інтенсивність капіляріозної інвазії була невисокою і становила від 1 до 23 ЯГФ незалежно від того, чи перебігав гельмінтоз у вигляді моно інвазії, чи у складі асоціативних інвазій.

З поліінвазій курей виділено 8 різновидів комбінацій паразитів у складі яких є капіляріоз (табл. 2).

Найбільший відсоток склали наступні мікстінвазії: капіляріозно-гетеракозна (43,3 %) та капіляріозно-гетеракозно-аскаридозна (40,0 %). Рідше реєстрували капіляріозно-трихостронгільозно-гетеракозну (5,6 %), капіляріозно-гетеракозно-аскаридозна-трихостронгільозну (3,3 %), капіляріозно-еймеріозну (2,2 %), капіляріозно-гетеракозно-еймеріозну (2,2 %), капіляріозно-гетеракозно-аскаридозна-сингамозну (2,2 %) та капіляріозно-аскаридозна (1,1 %) інвазії.

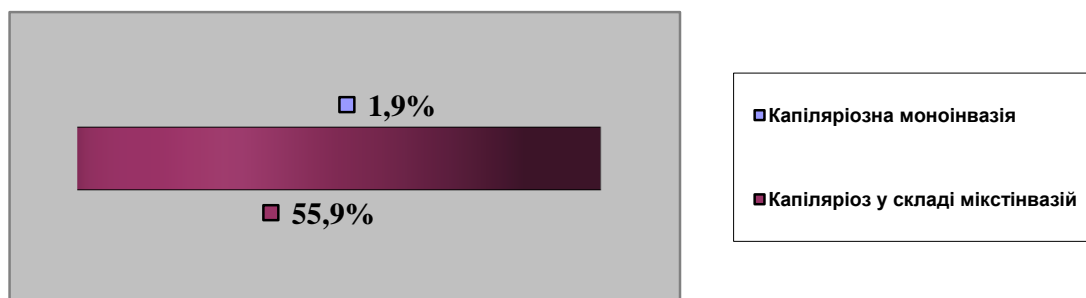

Рис. 1. Моно- та мікст інвазії курей в умовах господарств Полтавської області

2. Капіляріоз у складі мікст інвазій курей (n=90)

Види мікст інвазій	Інвазовано, голів	EI, %
Капіляріоз + аскаридїоз	1	1,1
Капіляріоз + гетеракоз	39	43,3
Капіляріоз + еймеріоз	2	2,2
Капіляріоз + трихостронгільоз + гетеракоз	5	5,6
Капіляріоз + гетеракоз + аскаридїоз	36	40,0
Капіляріоз + гетеракоз + еймеріоз	2	2,2
Капіляріоз + гетеракоз + аскаридїоз + трихостронгільоз	3	3,3
Капіляріоз + гетеракоз + аскаридїоз + сингамоз	2	2,2

Висновки

1. Середня інвазованість курей збудниками капіляріозу в птахогосподарствах Полтавської обл. становила 57,8 %.

2. Капіляріоз курей перебігає переважно у складі мікстінвазій (55,9 %), компонентами яких є збудники гетеракозу (43,3 %) та гетеракозу й аскаридїозу (40,0 %).

Список літератури

1. Богач М. В. Екологія паразитарних хвороб домашньої птиці: навчальний посібник / М. В. Богач, В. Г. Склярчук, О. Г. Манько, Ю. М. Даниленко. – Одеса : Освіта України, 2013. – 288 с.

2. Глечик М. В. Моніторинг епізоотичної ситуації щодо кишкових інвазій курей птахівничих господарств Івано-Франківської області / М. В. Глечик, В. В. Стибель / Ветеринарна медицина: міжвід. темат. наук. зб. – Х., 2010. – Вип. 93. – С. 113-117.

3. Крылов М. В. Определитель паразитических простейших / М. В. Крылов. – СПб, 1996. – 602 с.

4. Маршалкіна Т. В. Моніторинг інвазійних хвороб свійської птиці в господарствах Степової зони України / Т. В. Маршалкіна, Г. В. Заїкіна, І. І. Коваленко / Ветеринарна медицина: міжвід. темат. наук. зб. – Х., 2010. – Вип. 93. – С. 271-275.

5. Моніторинг гельмінтозів та еймеріозів свійської птиці в господарствах степової зони України та лікувально-профілактичні заходи / Л. С. Короленко, І. І. Коваленко, Т. В. Маршалкіна та ін. / Ветеринарна медицина. – 2010. – № 7. – С. 14-16.

6. Производство куриных яиц. Учебно-практическое пособие / Ю. А. Рябонь, И. И. Иванов, В. Я. Мельник и др. – Х. : Эскада, 2005. – 302 с.
7. Черткова А. Н. Гельминты домашних куриных птиц и вызываемые ими заболевания / А. Н. Черткова, А. М. Петров. – М., 1959. – 363 с.

В статье представлены результаты исследований по распространению капилляриоза кур в составе микст инвазий в условиях птицеводческих хозяйств Полтавской области. Установлено, что экстенсивность капилляриозной инвазии составила 57,8 % при интенсивности экземпляров от 1 до 23 экземпляров яиц в 1 г фекалий. Вместе с тем, капилляриоз регистрировали преимущественно в составе нематодозно-протозойных ассоциаций, компонентами которых были возбудители аскаридоза, гетеракоза, трихостронгилеза, сингамоза и эймериоза.

Куры, капилляриоз, экстенсивность и интенсивность инвазии, микст инвазии.

In the article presented the results of researches in relation to distribution of capillaryiosis of chickens in composition mixed invasion in the conditions of poultry farms of the Poltava region. Established that extensivity capillaryiosis invasion was 57.8 % with intensity from 1 to 23 eggs in 1 g of feces . At the same time, capillaryiosis registered mainly in composition of nemathodosis-protozoa associations the components of which were excitors of ascaridiosis, geterakosis, trichostrongylosis, singamosis and eymeriosis.

Chickens, capillaryiosis, extensiveness and intensity of invasion, mixed invasion.